

Додаток № 3 до наказу директора
Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України
від 28.04.2021 № 37/од

ПОЛОЖЕННЯ
про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та
якості освіти в Центральному науково-дослідному інституті
Збройних Сил України

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням наукової ради Центрального
науково-дослідного інституту Збройних
Сил України
від 28.04.2021 р., протокол № 4

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України (далі - Інституту) є комплексом заходів спрямованих на підвищення ефективності освітньої діяльності з підготовки докторів філософії.

Метою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Інституту є:

- гарантування здобуття необхідного рівня вищої освіти за спеціальностями підготовки докторів філософії;

- постійний моніторинг змісту вищої освіти;

- розроблення якісних освітньо-наукових програм (далі - ОНП) відповідно до вітчизняних та міжнародних освітніх стандартів, із урахуванням потреб замовників на підготовку докторів філософії;

- моніторинг наукової діяльності та освітнього процесу;

- моніторинг технологій навчання;

- моніторинг кадрового потенціалу Інституту та управління ним;

- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;

- надання можливості замовникам на підготовку оцінити якість складових системи підготовки в Інституті.

Відповідно до Закону України “Про вищу освіту” система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення Інститутом таких процедур і заходів:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;

- здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОНП;

- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти (наукових працівників) Інституту та оприлюднення результатів таких оцінювань на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- забезпечення підвищення кваліфікації наукових працівників;

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи ад’юнктів (здобувачів), за ОНП;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про ОНП (з урахуванням обмежень щодо захисту інформації) здобувачів вищої освіти;

- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками Інституту та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Відповідальними за функціонування системи є:

- на рівні Інституту - директор Інституту, заступник начальника Інституту з наукової роботи, науково-організаційний відділ Інституту;

- на рівні науково-дослідного управління (центру) - начальник науково-

дослідного управління (центру);

на рівні науково-дослідного відділу - начальник науково-дослідного відділу.

Оцінкою ефективності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти є місце Інституту в системі наукових установ, у тому числі за результати державної атестації як наукової установи, акредитація наукових видань для включення їх до переліку фахових наукових видань. При цьому основними індикаторами визначаються:

оцінка якості наукового потенціалу;

оцінка якості навчання;

оцінка показників методичної та наукової роботи наукових працівників;

оцінка міжнародного визнання;

оцінка підсумків професійно-орієнтаційної роботи щодо вступу до Інституту.

2. ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Науковість - використання апробованих результатів наукових досліджень;

системність, цілісність, послідовність та логічність складових освітньої діяльності, у тому числі призначення в якості викладачів провідних вчених, які володіють сучасними методами досліджень та мають значний досвід підготовки здобувачів наукових ступенів;

раціональне поєднання прав, обов'язків і відповідальності учасників освітнього процесу, формування корпоративної культури;

добросовісна конкуренція, відкритість, прозорість, рівноправність;

об'єктивність та неупередженість оцінювання учасників освітнього процесу;

інтеграція в міжнародний освітньо-науковий простір.

3. ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ПРОГРАМ. КОНТРОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Механізм розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньо-наукових програм регулюється "Положенням про організацію освітнього процесу в Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України".

Освітньо-наукова програма має відповідати вимогам стандарту вищої освіти, які розробляє і затверджує Міністерство освіти і науки України за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та професійному стандарту вищої військової освіти за відповідною спеціалізацією, який розробляється робочою групою та затверджується начальником Інституту.

Освітньо-наукова програма для певної спеціальності (спеціалізації) розробляється робочою групою, до складу якої входять провідні фахівці з

даної спеціальності, представники замовника на підготовку фахівців, здобувачі.

Освітньо-наукова програма погоджується з замовником на підготовку докторів філософії Департаментом військової освіти та науки Міністерства оборони України, Національним університетом оборони України імені Івана Черняхівського та затверджується рішенням наукової ради Інституту і вводиться в дію наказом директора Інституту.

На підставі освітньо-наукової програми розробляється навчальний план для відповідної спеціальності.

Навчальні плани розробляються групами забезпечення відповідних наукових спеціальностей та гарантами освітніх програм із залученням представників науково-дослідних управлінь.

За результатами проведення атестації та перевірок якості підготовки докторів філософії замовниками та на підставі опитування здобувачів, а також з урахуванням накопичення досвіду застосування військ (сил) у бойових діях, надходження документів міжнародного співробітництва тощо в Інституті за вимогами замовника на підготовку докторів філософії або в ініціативному порядку здійснюється коригування освітньо-наукових програм, навчальних планів, програм навчальних дисциплін, робочих програм навчальних дисциплін та навчально-методичних матеріалів для забезпечення навчальних занять.

Представники здобувачів вищої освіти в ініціативному порядку можуть вносити пропозиції щодо перегляду освітньо-наукових програм, удосконалення організації освітнього процесу, науково-дослідної роботи, розвитку навчальної матеріально-технічної бази, участі у проведенні просвітницьких, наукових та інших заходах.

Всі зміни обговорюються, розглядаються та ухвалюються на засіданнях колегіальних органів, секцій науково-дослідних управлінь та наукової ради Інституту (відповідно до вимог нормативних документів Міністерства оборони України).

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до вимог “Положення про організацію освітнього процесу в Інституті” та критеріїв оцінювання. За результатами щорічного оцінювання здобувачів вищої освіти складаються відповідні рейтинги як комплексні кількісні оцінки за певний період навчання, що фіксують його місце в ряду аналогічних оцінок інших здобувачів за спеціалізацією (у разі наявності декількох здобувачів на одному курсі за однієї спеціальності).

Завданнями контролю якості результатів навчання є:

оцінювання рівня засвоєння знань кожним здобувачем;

виявлення умінь і навичок здобувачів оперувати набутими знаннями;

виявлення рівня сформованості професійної компетентності;

контроль самостійної роботи здобувачів;

виявлення причин недостатнього або поганого засвоєння матеріалу;

пошук ефективних методів навчання тощо.

В Інституті використовуються такі види контролю:

поточний, самоконтроль, квартальний, підсумковий.

Поточний контроль - це контроль, який здійснюється у процесі

вивчення навчальної дисципліни з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі.

Основне завдання поточного контролю - перевірка рівня підготовки за визначеною темою (навчальним елементом).

Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем - для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами - для планування самостійної роботи.

Форми і методи здійснення поточного контролю під час навчальних занять та систему оцінювання якості результатів навчання (знань) визначає науково-організаційний відділ, затверджуючи робочу навчальну дисципліну, а робоча група (або викладач) відпрацьовує силабус та доводить його до відома здобувачів.

Основні форми поточного контролю:

письмовий експрес-контроль (летючка);

опитування;

контрольна робота;

виступ під час обговорення питань на семінарських заняттях;

презентація чи захист рефератів, творчих робіт, різних видів індивідуальних завдань тощо;

перевірка розрахунково-графічних робіт;

практична перевірка (захист завдань з науково-дослідної практики);

комп'ютерне тестування.

Здобувач отримує інформацію про результати поточного контролю під час навчальних занять, консультацій або через відповідні інформаційні системи.

Здобувачі здійснюють самоконтроль за процесом та результатами свого навчання, який полягає у визначенні здатності до виконання навчальної (зокрема самостійної) та наукової роботи.

Для забезпечення самоконтролю під час навчального процесу викладачі в навчальних посібниках, конспектах лекцій, а також у методичних розробках передбачають засоби самоконтролю (тести, контрольні завдання, питання для самоконтролю).

Підсумковий контроль здійснюється у формі атестації ад'юнктів. Він здійснюється з метою оцінювання результатів навчання, а також рівня знань і вмінь здобувачів, які вони мають продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ними компетентностей нормативним вимогам.

Семестровий контроль здійснюють у формі диференційованого заліку з дисципліни.

З метою перевірки якості навчального процесу, порівняння ефективності навчання здобувачів за наказом начальника Інституту з навчальних дисциплін може проводитись контроль залишкових знань. Результати оцінювання залишкових знань аналізуються з урахуванням вимог: якість знань, успішність, зіставлення результатів контрольного заходу з результатами попереднього підсумкового контролю з навчальної

дисципліни.

Моніторинг та узагальнення результатів освітньої діяльності ад'юнктів (у тому числі з урахуванням рівня розвитку їх фізичних здібностей та стану військової дисципліни) здійснюється щомісячно науково-організаційним відділом Інституту.

Начальником науково-організаційного відділу здійснюється щотижневе підведення підсумків навчальної роботи з залученням ад'юнктів, докторантів та інших зацікавлених осіб.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ. КОНТРОЛЬ ЗА КАДРОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ. ПІДБІР НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Відповідно до вимог Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” наукові працівники не тільки мають право на підвищення кваліфікації, але й зобов'язані постійно підвищувати свою кваліфікацію (у тому числі проходити стажування в Україні і за кордоном), а Інститут забезпечує науковому працівникові підвищення кваліфікації не рідше ніж один раз на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати. Результати підвищення кваліфікації враховуються під час атестації наукових працівників, яка повинна проводитися в наукових установах не рідше одного разу на п'ять років. При цьому присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є основним державним визнанням рівня кваліфікації вченого.

Підвищення кваліфікації наукових працівників інституту здійснюється відповідно до “Положення про підвищення кваліфікації в Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України”.

Результати підвищення кваліфікації наукових працівників враховуються при проходженні чергової атестації, при їхній участі у конкурсі на заміщення вакантних посад, при виборі викладачів для забезпечення навчального процесу підготовки здобувачів вищої освіти.

Керівники структурних підрозділів та науково-організаційний відділ мають право через заступника начальника Інституту з наукової роботи надавати пропозиції начальнику Інституту щодо подальшого використання результатів підвищення кваліфікації наукових працівників.

Контроль кадрового забезпечення здійснюється:

відділом персоналу та стройовим - під час прийняття заяв від кандидатів для участі у конкурсному відборі на заміщення вакантних посад наукових працівників;

начальниками науково-дослідних управлінь (центрів) - під час розподілу навантаження між науковими працівниками;

науково-організаційним відділом:

під час проведення перевірок виконання структурними підрозділами ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

під час організації процедур атестації, ліцензування та акредитації;

під час організації підготовки фахівців освітньо-наукового та наукового рівнів в ад'юнктурі та докторантурі;

спеціалізованою радою та науковою радами Інституту - під час прийняття рішень про присудження наукових ступенів і вчених звань.

Під час розподілу навчального навантаження між науковими працівниками Інституту враховуються:

ліцензійні вимоги щодо мінімальних відсотків визначених навчальним планом кількості годин для проведення лекцій особами, які мають науковий ступінь та (або) вчене звання;

вимоги щодо проведення лекцій керівним складом Інституту, начальниками науково-дослідних управлінь (відділів), їх заступниками, професорами, а також провідними науковцями і вченими, запрошеними для читання лекцій.

У всіх випадках рішення про результати контролю показників кадрового забезпечення приймає начальник Інституту на підставі рішень наукової ради Інституту.

Відбір наукових працівників здійснюється на підставі вимог наказів Міністерства оборони України, що визначають порядок заміщення вакантних посад командування (керівного складу), наукових працівників у наукових установах Збройних Сил України та "Положення про Центральний науково-дослідний інституті Збройних Сил України" здійснюється виключно на конкурсній основі.

Кандидати на посади наукових працівників повинні бути громадянами України та вільно володіти державною мовою.

Оголошення про проведення конкурсу на вакантні посади публікуються в друкованих засобах масової інформації Міністерства оборони України, та на офіційному веб-сайті Інституту, доводиться до структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України.

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЯВНОСТІ НЕОБХІДНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, У ТОМУ ЧИСЛІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ.

Ресурсне забезпечення організації освітнього процесу з підготовки докторів філософії в Інституті здійснюється за напрямками:

матеріально-технічне забезпечення;

інформаційне забезпечення.

Основними елементами матеріально-технічної бази Інституту є: аудиторії, кабінети, лабораторії, бібліотеки, читальні зали, інші навчально-допоміжні приміщення;

науково-лабораторна база (електронно-обчислювальна техніка, технічні засоби навчання і контролю, наочне приладдя);

інші матеріальні та технічні засоби, будівлі, споруди, майнові комплекси, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби та інше майно Інституту та Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (на забезпеченні якого знаходиться Інститут за основними службами забезпечення), яке використовується для забезпечення освітнього процесу та підготовки здобувачів.

Кількість та площа аудиторій, спеціалізованих класів, кабінетів, лабораторій, службових, навчально-допоміжних та інших приміщень розраховується відповідно до встановлених нормами розквартирування військових частин, установ та норм забезпечення зразками озброєння і військової техніки відповідно до штатів, табелів і норм постачання. При цьому організація освітньо-наукового процесу підготовки здобувачів здійснюється науково-організаційним відділом з урахуванням Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.

Система інформаційного забезпечення Інституту включає:
бібліотечний фонд (таємна та загальна бібліотеки);
локальну інформаційно-обчислювальну мережу Інституту;
робочі місця для доступу до мережі Інтернет;
наукові періодичні видання;
спеціалізований структурний підрозділ Інституту – Центр військово-наукової інформації.

Створення інформаційного забезпечення навчальних дисциплін здійснюється на підставі аналізу відповідності змісту навчальної літератури до освітньо-наукових програм підготовки здобувачів, з урахуванням досягнень воєнної науки, нових способів та форм застосування військ (сил).

До видавництва допускаються монографії (підручники, посібники, журнали та збірник наукових праць), які були схвалені науковою радою Інституту.

З метою оптимізації обслуговування користувачів в Центрі військово-наукової інформації Інституту, створено електронний каталог видань з пошуковою системою.

Наповнення фонду бібліотеки здійснюється шляхом закупівлі у видавництвах України та друку навчальної та наукової літератури у редакційній групі Інституту, видання звітів про виконання науково-дослідних робіт, оперативних завдань, наукове супроводження створення автоматизованих систем, проведення досліджень під час підготовки Збройних Сил України та виконання ними завдань. Інститутом налагоджено систему міжбібліотечного обміну літературою. До бібліотек Інституту надходять збірники наукових праць, матеріали конференцій, семінарів, автореферати від усіх ВВНЗ та установ Збройних Сил України. Інститут здійснює реєстрацію всіх науково-дослідних робіт, що виконуються в Збройних Силах України. Інститут має право на роботу зі спеціальною інформацією.

Створена система інформаційного забезпечення навчального процесу, наукової і науково-технічної діяльності Інституту задовольняє потреби в інформації, необхідній для засвоєння навчальних дисциплін та створення наукової продукції, забезпечується її збирання, обробка, зберігання, оновлення і розповсюдження. Створена в Інституті наукова продукція реєструється та обліковується в установленому порядку.

6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЯВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ.

Управління освітнім процесом в Інституті здійснюється з використанням сертифікованих в Україні програмних засобів та Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО). На підставі угоди Інститутом використовуються інформаційні системи Національного університету оборони України імені Івана Черняховського.

Ефективному управлінню якістю освітньої діяльності в Інституті сприяють електронна система збору і аналізу інформації та система електронного документообігу.

Основними складовими системи збору та аналізу інформації є бази даних з основних напрямів та результатів діяльності Інституту, а саме: організації освітнього процесу; кадрового забезпечення освітньої та наукової діяльності (з урахуванням прогнозованої плинності кадрів); ресурсного забезпечення освітнього процесу та науково-дослідної роботи; рейтингове оцінювання здобувачів і наукових.

Використання інформаційних систем здійснюється з урахуванням вимог наказу Міністерства оборони України “Про порядок використання мережі Інтернет у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України” та постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях”.

7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОСВІТНЬО-НАУКОВІ ПРОГРАМИ, СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КВАЛІФІКАЦІЇ.

З метою забезпечення прозорості та відкритості з питань здобуття вищої освіти за спеціальностями підготовки докторів філософії Збройних Сил України в Інституті функціонує офіційний сайт Інституту – <https://crsi.mil.gov.ua>

На офіційному сайті Інституту розміщується інформація, яка підлягає обов’язковому оприлюдненню, а саме:

документи, що регламентують діяльність Інституту;

керівний склад Інституту;

інформація та документи, що пов’язані з організацією наукової діяльності;

інформація та документи, що пов’язані з організацією освітнього процесу;

інформація для вступників.

Інформація, що підлягає оприлюдненню на офіційному сайті Інституту, систематично оновлюється.

8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ І ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Система запобігання та виявлення академічного плагіату, як порушення принципів академічної доброчесності, спрямована на формування академічної етики та поваги до інтелектуальних надбань і покликана сприяти впровадженню практики належного цитування через визначення поняття та форм плагіату, методів запобігання його поширенню, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, а також формалізації можливих наслідків його вчинення у межах Інституту.

Політика та процедури дотримання академічної доброчесності в Інституті здійснюються згідно “Положення про організацію освітнього процесу в Інституті”, “Положення про академічну доброчесність в Інституті”, “Положення про протидію академічному плагіату в Інституті”.

Головними способами щодо запобігання плагіату в Інституті є:

ознайомлення наукових працівників Інституту, здобувачів вищої освіти з нормативними документами щодо принципів академічної доброчесності та запобігання академічному плагіату, встановлення відповідальності за академічний плагіат;

організація функціонування системи виявлення академічного плагіату у науково-дослідних управліннях;

створення, розповсюдження та забезпечення дотримання методичних рекомендацій щодо оформлення посилань на матеріали, які використано у наукових, навчально-методичних, атестаційних роботах;

проведення зі здобувачами вищої освіти занять з вивчення вимог до написання письмових робіт із наголошенням на принципах самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникання плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань;

включення до виховної роботи науково-дослідних управлінь заходів із формування у здобувачів вищої освіти етичних норм, що унеможливають академічний плагіат;

оприлюднення цього Положення та “Положення про протидію академічному плагіату в Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України” на офіційному веб - сайті Інституту, а також розміщення інформації щодо етичних норм публікації та рецензування статей на веб-сайтах періодичних видань та видань, що продовжуються.

9. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Інституту передбачає проведення контролю якості організації та проведення освітнього процесу та підготовки здобувачів, який здійснюється у вигляді:

взаємовідвідувань;

відкритих занять;

контролю навчальних занять;
експертного оцінювання;
анкетування;
самооцінювання.

Взаємовідвідування - форма взаємного контролю та навчання, ефективна форма переймання професійного досвіду колег і вдосконалення педагогічної майстерності наукових працівників (з числа викладачів).

Відкриті заняття проводяться відповідно до розкладу навчальних занять з метою обміну досвідом, надання допомоги науковим працівникам (з числа викладачів) з організації занять і вдосконалення методики їх проведення. До участі у них залучаються досвідчені наукові працівники, якими після заняття проводиться детальний аналіз заняття, визначаються позитивні моменти, а також надаються рекомендації щодо підвищення ефективності методики проведення заняття.

Контроль навчальних занять проводиться начальником Інституту та його заступниками, начальником науково-організаційного відділу, начальниками науково-дослідних управлінь з метою визначення наукового і методичного рівнів проведення навчального заняття, ступеня досягнення навчальної і виховної мети, рівня підготовки особи, яка проводить заняття, підвищення якості навчання і виховання здобувачів, виявлення позитивного досвіду та недоліків у навчанні, надання допомоги у покращенні освітнього процесу.

Експертне оцінювання якості викладання виконують за наявності конфліктних ситуацій, що пов'язані з діяльністю викладача. Для здійснення експертного оцінювання з викладачів чи осіб, яким делеговані повноваження виконувати оцінювання, створюється комісія.

Анкетування здійснюють з метою оцінювання рівня задоволеності вимог здобувачів щодо якості викладання та педагогічної майстерності викладачів.

Самооцінювання здійснює викладач самостійно, визначаючи результативність виконаних ним навчальної, методичної, наукової та організаційної видів робіт за звітний період.

Основні питання, що перевіряються під час контролю навчальних занять:

а) під час контролю лекції:

наявність у викладача затвердженого плану-конспекту (конспекту) лекції;

відповідність змісту лекції робочій програмі навчальної дисципліни, розкриття в ній основних проблем теми;

зміст лекції, її науковий рівень, військово-практична (методологічна) спрямованість;

структура і логіка лекції (наявність вступу, визначення актуальності, логічна послідовність викладання навчальних питань, наявність висновків, зміст заключної частини);

уміння викладача доступно та проблемно викладати матеріал, застосовувати статутну та спеціальну термінологію, доступно розкривати найбільш складні питання;

зв'язок із бойовою підготовкою військ, досвідом бойових дій;
наявність джерел для самостійного вивчення теми здобувачами та їх кваліфікований огляд;

мовна культура викладача;

організація заняття та ефективність використання навчального часу;

ступінь досягнення навчальної і виховної мети заняття;

б) під час контролю групових занять і групових вправ:

наявність і якість затвердженого плану проведення заняття;

відповідність змісту заняття робочій програмі навчальної дисципліни;

уміння викладача поєднувати теоретичну та практичну складові

заняття;

підготовленість здобувачів, їх активність та інтенсивність роботи на занятті;

організація заняття та ефективність використання навчального часу;
матеріально-технічне забезпечення заняття; дотримання режиму таємності;

вміння викладача провести аналіз заняття загалом та оцінити кожного здобувача;

ступінь досягнення навчальної і виховної мети заняття;

в) під час контролю практичних занять:

наявність і якість затвердженого плану проведення заняття;

відповідність змісту занять робочій програмі навчальної дисципліни;

теоретичний, методичний та організаційний рівні проведення занять;

ефективність методів практичного навчання здобувачів;

зв'язок практичних питань із лекційним (теоретичним) курсом;

уміння викладача створювати творчу обстановку на занятті;

матеріально-технічне забезпечення занять;

наявність і виконання вимог інструкції з техніки безпеки;

уміння викладача провести аналіз і дати оцінку практичних дій кожного здобувача та заняття загалом;

г) під час контролю семінарських занять:

наявність і якість плану проведення семінарського заняття,
коректність визначення навчальної мети та актуальність поставлених у ньому питань;

теоретичний, методичний та організаційний рівні проведення семінару, його методологічна спрямованість;

уміння викладача керувати інтелектуальною роботою здобувача на семінарському занятті, спрямовувати їх на поглиблення і закріплення знань;

уміння викладача підбити підсумки семінарського заняття, зробити аналіз кожного виступу, оцінити знання здобувача та їх аналітичні навички;

підготовленість здобувачів, їх активність при обговоренні питань семінарського заняття;

організація заняття та ефективність використання навчального часу;
ступінь досягнення мети семінарського заняття;

д) під час контролю самостійної роботи:

забезпеченість здобувачів навчально-методичними матеріалами для проведення самостійної роботи та їх якість;

методика роботи викладача щодо надання допомоги здобувачам у

самостійному набутті знань;

рівень самостійності роботи здобувачів (кількість часу, витраченого здобувачами на самостійну роботу);

організація заняття та його ефективність.

Контроль дисципліни організації освітнього процесу здійснюється офіцерами науково-організаційного відділу Інституту.

Перевірка самостійних занять здобувачів здійснюється в години, визначені розкладом занять до обіду та в години, відведені для самостійної роботи здобувачів.

Перевірка заняття під керівництвом викладача здійснюється до початку навчального заняття або під час перерви. Перевірка під час навчального заняття здійснюється за наявності потенційних ознак його зриву (відсутність викладача або здобувачів, виявлення факту незаконної відсутності здобувача на занятті та ін.).

Заступник начальника Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України з наукової роботи
полковник

Анатолій ЗВАРИЧ